

13.11.2025

Opetushallitukselle

Asia: Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 muuttaminen, Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Viite: Lausuntopyyntönne 23.10.2025, diaarinumero: OPH-6342-2025

Yleistä

OAJ pitää hyvänä, että esityksessä korostetaan liikunnan ja liikunnallisen elämäntavan myönteisiä vaikutuksia oppilaiden vireystilaan, keskittymiseen, oppimiseen, motoriseen kehitykseen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

1 Esiopetus

1.1 Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on huomioitu esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvuissa 2, 3 ja 4 monessa sille sopivassa kohdassa ja tavoiteltu painotus nousee hyvin esiin. Lukuun 3 ehdotetaan kannatettavaa kirjausta: "Esiopetuksessa liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona käyttäen liikuntavälineitä ja leluja monipuolisesti sekä vältetään pitkäkestoista istumista." Tilannetta haastaa se, että osassa esiopetuksen toimipaikoissa liikuntasaleja on otettu ryhmätiloiksi tilapuutteen vuoksi, jolloin sisäliikunnan mahdollisuudet kaventuvat.

Jotta opetussuunnitelman kirjaus voi toteutua, OAJ vaatii esiopetuksen järjestäjiä varmistamaan, että sisäliikuntaan on siihen tarkoitettut tilat ja esittää opetussuunnitelmaan seuraavaa kirjausta:

Esiopetuksessa liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona käyttäen liikuntavälineitä ja leluja monipuolisesti sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Esiopetuksen tilaratkaisuja kehitettäessä mahdollistetaan opetussuunnitelman mukainen liikunta niin sisä- kuin ulkotiloissa.

Tämä tulee paikallisissa esiopetussuunnitelmissa kuvata.

13.11.2025

1.2 Toimintakulttuuri

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa toimintakulttuuri nähdään jatkuvasti kehittyvänä ja jaettuna prosessina. On hyvä, että luonnoksessa on nostettu sukupuolisensitiivisyys ja tasa-arvo omaksi kokonaisuudekseen. Lisäksi uutena laajana kokonaisuutena on kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus. Myös ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa korostuu.

1.2.1 Toimintakulttuurin johtaminen ja kehittäminen

On erittäin hyvä, että pedagogiikan johtamisen merkitys toimintakulttuurin kehittämisessä todetaan selkeästi. OAJ pitää hyvänä seuraavaa kirjausta: ”Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Lisäksi johtaja rohkaisee työyhteisöä säännöllisesti kehittämään ja innovoimaan yhteistä toimintakulttuuria. Johtaja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät käytännöissä. Johtaja vastaa siitä, että yhteisiä työkäytäntöjä tehdään näkyväksi ja että niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja opiskelu-huollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.”

Opetussuunnitelman perusteet eivät kuitenkaan tunnista opettajaa esiopetusryhmän toimintakulttuurin kehittämisen johtajana. Tämä tulee selventää perusteissa. Lisäksi pitää tuoda esiin luonnosta vahvemmin Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä –kappaleessa sitä, että kehittämistä tulee tehdä arvioinnin ja tutkimustiedon pohjalta.

1.2.2 Toimintakulttuuri - Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo

Oppimisen ja oivalluksen ilon tilalle on tuotu Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo. Uudessa opetussuunnitelmassa leikki korostuu otsikon mukaisesti vahvasti. Vaikka leikki on tärkeä osa esiopetuksen toimintaa, näin yksipuolinen leikin korostaminen häivyttää muita toiminnan muotoja ja pedagogisia ratkaisuja. Opetussuunnitelman luvussa 2.4 Oppimiskäsitys todetaan, että ”Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa.” Näiden tulisi näkyä yhtä lailla toimintakulttuurin kehittämisen periaatteissa. Myös luvussa 4.1 nostetaan esiin monipuoliset työtavat.

Siksi OAJ esittää, että otsikon Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo teksti muutetaan seuraavaan alla olevaan muotoon:

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan

13.11.2025

yhdessä. Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, liikkumiselle, tutkimiselle, itsensä ilmaisulle ja taiteelliselle toiminnalle on sijaa. Näitä rajoittavia tekijöitä tunnistetaan ja edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä kehitetään.

Lapsille opetetaan erilaisia tietoja ja taitoja monipuolisia, pedagogisesti perusteltuja työtapoja käyttäen. Esiopetuksessa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

2 Perusopetus

2.1 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden täsmennyksistä koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä

OAJ pitää tärkeänä sitä, että luvun 4.2.3 paikallisessa toteutuksessa ei ryhdyttäisi toimiin, jotka lisäävät yksittäisen opettajan päivittäistä työmäärää tai rajoittavat opettajan mahdollisuuksia valita parhaaksi katsomiaan pedagogisia ratkaisuja.

Koulun toimijoiden yhteistyö oppilaiden kotien ja huoltajien kanssa on kannatettava ja vakiintunut toimintatapa. OAJ pitää kuitenkin huolestuttavana, jos peruskoululta jatkossa veloitetaan tämän uudistuksen myötä yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden, kuten urheiluseurojen, kanssa.

Näitä tavoitteita on syytä korostaa erikseen luvun paikallisen soveltamisen ohjeistuksessa.

Yhteenveto

- OAJ kannattaa liikunnallisen elämäntavan lisäämistä opetussuunnitelmiin
- Esiopetuksen luvun 3 selkeytykset ovat tarpeellisia
- Opettajan rooli esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen johtajana esiopetusryhmässä täsmennettävä
- Arvioinnin ja tutkimustiedon käyttö toimintakulttuurin kehittämisessä esiopetuksessa vahvistettava
- Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo -kappaleessa korostuu yksipuolisesti leikki ja OAJ vaatii kappaleeseen nostettavan myös muut toiminnan muodot ja pedagogiset ratkaisut
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita täsmentämä uusi luku on OAJ:n mielestä kannatettavaa.

13.11.2025

- Paikallisessa toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että opettajan päivit-
täistä työmäärää ei uudistuksen myötä lisätä eikä muutoksilla rajoiteta opettajan
pedagogista autonomiaa

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Minttu Ilveskivi
erityisasiantuntija